

Barbara Tyszkiewicz, Streszczenie rozprawy doktorskiej pt. *Zawieyski – pisarz w roli polityka. Wybrane zagadnienia biografii i twórczości.*

Przedmiotem rozprawy są przecinające się obszary życiowej aktywności Jerzego Zawieyskiego (1902-1969), który już jako ceniony pisarz został z początkiem 1957 r. posłem na Sejm i członkiem Rady Państwa PRL. W charakterze istotnego tła przywołane zostały biograficzne fakty sięgające początku wieku oraz naszkicowana linia rozwojowa twórczości literackiej datowanej od lat dwudziestych. Za ważny dla omawianego tematu przyjęto zmieniający się w czasie stosunek Zawieyskiego do katolicyzmu – tyleż stanowiący o specyfice jego powojennych utworów, co kształtujący personalne relacje z prymasem Stefanem Wyszyńskim i motywujący do podejmowania politycznych działań. Sygnalizowano również uwikłania związane z nienormatywną orientacją seksualną, utrzymywaną w sferze prywatnego *tabu*, a jednak rzutującą na funkcjonowanie w społeczeństwie, które wykluczało osoby homoseksualne z funkcji swoich reprezentantów i moralnych autorytetów.

Zasadniczy zrab rozprawy wypełniła rekonstrukcja przebiegu oraz konsekwencji łączenia ról pisarza i polityka w latach 1957-1969. Bezpośrednim wprowadzeniem w tę tematykę było omówienie udziału Zawieyskiego w powojennym życiu literackim oraz prześledzenie jego diariuszowych zapisków z 1956 r. (we fragmentach dotyczących postępów politycznej „odwilży”). Zaangażowanie pisarza w problemy społeczno-polityczne kraju przedstawione zostało nie tylko jako współuczestnictwo w kole posłów katolickich Znak i członkostwo w Radzie Państwa PRL. Wnikliwie analizowano szczegóły nieformalnych mediacji, które pisarz przez kilkanaście lat prowadził między głową Kościoła katolickiego w Polsce a Władysławem Gomułą, przywódcą PZPR i hegemonem władzy politycznej w PRL. Do naszkicowania złożoności problemu wykorzystane zostały materiały z inwigilacji Zawieyskiego, prowadzonej przez krajową organa bezpieczeństwa począwszy od połowy lat pięćdziesiątych aż do roku 1969. Opis dorobku literackiego i publicystyki z tego okresu połączony został z charakterystyką cenzuralnej presji i nieformalnych nacisków wywieranych na autora będącego rzecznikiem dialogu pomiędzy Kościołem i państwem.

Dopełnieniem zgromadzonej faktografii są interpretacje trzech dramatów (*Pieśni o nadziei, Arkadii, Wichru z pustyni*), wybranych ze względu na przedstawione w nich relacje pomiędzy jednostką a szeroko rozumianą władzą państwową. Wnioski stanowiące bilans poruszanych zagadnień zebrane zostały w rozdziale pt. *Literatura i polityczny dialog*. W *Aneksie* pomieszczono trzy teksty dotąd nie publikowane: obszernie fragmenty komediowej

Arkadii (z 1952 r.), wyimek z akt inwigilacyjnych (z 1954 r.) oraz zaniechaną scenę z tragedii *Wicher z pustyni* (z 1958 r.).

W zakończeniu znalazły się *Bibliografia załącznikowa* (podmiotowa i przedmiotowa), *Noty biograficzne* oraz indeks osobowy.